

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

21 [i. e. 31]. De transactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

dere non prohibetur: emptor tamen de euictione tenetur.

NB. Si res particularis vni oppignerata, postea alteri oppigneretur, cum tamen ad vtriusque debiti securitatem sufficiat, refert vtrum id factum fuerit sciente priore domino atque ignorante posteriore; tunc prior ille iuri suo cedere videbitur. Sin autem inscio priore creditore, manet illi saltem ius pristinum, sed posterior si nesciuit, rem ante oppigneratam esse agere potest aduersus debitorem suum hypothecaria actione, vt rem aliam sufficientem in pignoris locum substituat. Adde, quod in hoc casu etiam actio de crimine stellionatus ob calliditatem debitoris intentari possit. Dicitur autem stellionatus, seu callidæ simulationis crimen à stellione yaticoloris animali.

Oppignerato fundo, vel alia re frugifera, etiam fructus oppignerati censentur; quia censentur pars fundi, ideoque eandem hypothecæ obligationem sustinent, & possunt à creditore vindicari, deductis expensis.

CAP. XXXI.

De Transactione.

Transactio est de re dubia & controuersa, non gratuita pactio. Dicitur de re dubia: Si enim pars transiens sciat, ius sibi nullum in re competere, tum in conscientiæ foro tum etiam in externo transfactio irrita est vel saltem doli mali exceptione rescindenda.

Qui in transactione bona fide facta immodicè læsus est, v. c. infra dimidium iusti, rescissionem eius petere non potest.

Qq 2 NB Ad

NB. Ad transactionis iustitiam necesse est, ut pro lucri pendenti arbitrio seruetur æqualitas.

NB. Transactio legitima parit exceptionem litis, perindè ac si res in iudicio decisa esset, iuxta l. si finper. Non minorem transactionem quam rerum iudicarum auctoritatem esse.

NB. Transactio est contractus reciprocus in nomine us.

3 Qui alienare rem prohibentur, ii neq; circa ea transigere aut compromittere possunt, v. c. Hæres leide commissio grauat; Tutor sine Iudicis decreto Vasallus in feudo ex pacto sine consensu domini. Transactio in bonis immobilibus Ecclesiasticis sine solemnitate aut pretiosis irrita est.

4 Procurator Principis non potest transigere sine consensu: in necessitate tamen potest fieri transactio, v. c. ad diuturnas lites finiendas.

5 Transigere in crimine publico, cui pœna sanguinis imponi solet, prohibita non est, videlicet dando aduersario pecuniam, ut accusatione abstat. Excepit adulterium, idq; propter dedecoris notam, quæ coniungi innocenti, eiusq; consanguineis ex tali transactione aspergi potest: In aliis verò criminibus cum accusatore transigens, pro confesso habetur, excepto crimine falsi, circa quod transactio valida est. Quilibet licet pœnam sanguinis non ingerat, tamen conuictio nato grauem infamiam irrogat, à qua se liberare Reus omninò desiderat. Veruntamen praxis Iudicum obtinet, ut licet accusatio de crimine per transactionem abolita sit, iudex tamen vel actio accusante, vel per inquisitionem nouo iudicio procedere non prohibebit.

In aliis verò publicis criminibus, quibus pœna sanguinis

sanguinis irrogando non venit, si Reus aliquo dato, cum aduersario transigat, habetur pro confesso, iuxta l. vl. ff. de præu. iuric. *Quoniam intelligitur confiteri crimen, qui paciscitur.* Quare ordinaria criminis eius pœna affici potest, nisi probet, se innocentem esse, & pecuniam v. c. solum ad redimendam vexationem.

Non valet transactio sine iudice facta de relictis in testamento, nisi inspectis verbis testatoris. 6

Si transactio circa vnâ vel plures res particularis fiat, non extenditur ad alias eiusdem causæ controversias contentas, nisi connexæ sint. 7

Transactio generatim seu indefinitè facta, ad omnia particularia se extendere censetur, saltem ea de quibus tractatus præcesserat, etsi ea in specie incognita sint. Quia satis est, ea confusè siue in genere cogitata, adeoque comprehensa fuisse, si excepta nō sint. 8

Iudex in causa valde dubia transactionem partibus suadere debet, sed ad eam compellere nō potest, exceptis quibusdam casibus, nisi iudex sit supremus qui in illa causa liberam disponendi facultatem obtinet; puta a papa in Ecclesiasticis beneficiis. Secundò, si partes diu litigauerunt, quia causa valde dubia est, vt difficile sit, eam decidere, hoc casu Iudex, præterim supremus ad transactionem partes compellere potest, idem aliquando potest Episcopus in causa beneficii. 9

Si diuisio hæreditatis, v. c. inter fratres instituta sit, ad maiorem natum pertinet ex æquo diuidere, ad minorem eligere: vbi verò talis consuetudo non est, ad Iudicem pertinet, iustam diuisionem instituere. 10

(o)

Qq 3 TRA-